
УПРОВАДЖЕННЯ ЦИФРОВІЗАЦІЇ ПРОЦЕСІВ АДМІНІСТРАТИВНО-ЮРИСДИКЦІЙНОЇ ДІЯЛЬНОСТІ У ДЕРЖАВНІЙ ПРИКОРДОННІЙ СЛУЖБІ УКРАЇНИ

IMPLEMENTATION OF DIGITALIZATION IN ADMINISTRATIVE & JURISDICTIONAL ACTIVITY IN STATE BORDER GUARD SERVICE OF UKRAINE

Михайло Король¹

Національна академія Державної прикордонної служби України імені Б. Хмельницького (вул. Шевченка, 46, м. Хмельницький, Україна, 29001)

Mykhailo Korol

Bohdan Khmelnytskyi National Academy of the State Border Guard Service of Ukraine (46, Shevchenka Str., Khmelnytskyi, Ukraine, 29001)

Отримано: 16.05.2025. Затверджено: 05.06.2025

АНОТАЦІЯ

У статті розглядаються особливості цифровізації адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України в умовах сучасних викликів. Автори зазначають, що протидія адміністративним правопорушенням є одним із пріоритетних напрямів діяльності Державної прикордонної служби України і охоплює запобігання, виявлення, припинення правопорушень, а також здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення. Важливим аспектом забезпечення ефективності цих процесів є впровадження цифрових технологій та автоматизація процедур службової діяльності. Проаналізовано ключові напрями цифровізації адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України, зокрема: процесуального оформлення проваджень, систематизацію нормативно-правової бази, розвиток електронного документообігу, моніторинг статистичних даних та використання можливостей інформаційно-комунікаційних систем. Висвітлено роль діючих інформаційних систем,

¹ кандидат юридичних наук, доцент; orcid 0000-0002-2088-6959; e-mail: makking@ukr.net

таких як «Гарт-1» і «Аркан» під час контролю за переміщенням осіб через державний кордон та у протидії незаконній міграції. Окрему увагу приділено впровадженню інформаційно-комунікаційних систем у сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності прикордонної служби, що мають стати функціональними підсистемами єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України. Очікується, що їх функціональні можливості включатимуть автоматизацію збору та аналізу даних, ведення обліку осіб, які вчинили правопорушення, протидію яким віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України, іноземців та осіб без громадянства стосовно яких прийняті рішення про примусове повернення, примусове видворення або реадмісію, а також моніторинг дотримання прав людини у місцях тимчасового тримання. Зроблено висновок, що цифровізація адміністративно-юрисдикційної діяльності сприятиме підвищенню ефективності діяльності Державної прикордонної служби України, забезпеченню оперативного обміну інформацією між органами влади, зниженню адміністративного навантаження та мінімізації ризиків порушення законності при розгляді справ про адміністративні правопорушення.

Ключові слова: автоматизація; бази даних; біометричні системи; Державна прикордонна служба України; інформаційна безпека; інформаційно-комунікаційні системи; нерегулярна міграція; цифровізація.

ABSTRACT

The article discusses the peculiarities of digitisation of administrative and jurisdictional activities of the State Border Guard Service of Ukraine in the context of modern challenges. The authors note that combating administrative offences is one of the priority areas of activity of the State Border Guard Service of Ukraine and includes the prevention, detection and suppression of offences, as well as the prosecution of administrative offences. An important aspect of ensuring the effectiveness of these processes is the introduction of digital technologies and the automation of official procedures. The key areas of digitalisation of the administrative and jurisdictional activities of the State Border Guard Service of Ukraine are analysed, in particular: procedural formalisation of proceedings, systematisation of the regulatory and legal framework, development of electronic document management, monitoring of statistical data and use of the capabilities of information and communication systems. The role of existing information systems, such as "Gart-1" and "Arkan", in controlling the movement of persons across the state border and in combating illegal migration is highlighted. Special attention is paid to the implementation of information and communication systems in the field of administrative and jurisdictional activities of the border service, which are to become functional subsystems of the unified information system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine. It is expected that their functional capabilities will include the automation of data collection and analysis, the keeping of records of persons who have committed offences, the prevention of which falls within the competence of the State Border Service of Ukraine, foreigners and stateless persons who are subject to decisions on forced return, forced expulsion or readmission, as well as monitoring of human rights compliance in places of temporary detention. It was concluded that the digitisation of administrative and jurisdictional activities will contribute to improving the efficiency of the State Border Guard Service of Ukraine, ensuring the rapid exchange of information between authorities, reducing the administrative burden and minimising the risks of violations of the law when considering cases of administrative offences.

Key words: automation; databases; biometric systems; State Border Guard Service of Ukraine; information security; information and communication systems; irregular migration; digitalisation.

I. ВСТУП

Сучасне суспільство характеризується швидким розвитком інформаційних технологій, що вимагає від державних органів та установ адаптації і модернізації своїх службових процесів. Одним з таких суб'єктів є Державна прикордонна служба України, яка забезпечує національну безпеку, недоторканість державного кордону та охорону суверенних прав України в її прилеглий зоні та виключній (морській) економічній зоні¹. В умовах глобалізації, зростання кількості перетинань державного кордону, активізації міжнародного співробітництва та збільшення загроз національній безпеці України, особливо на її кордонах, надзвичайно важливою стає ефективна та своєчасна реакція на нові виклики, з якими стикається прикордонне відомство. Зазначені події вимагають швидкого реагування у всіх напрямках діяльності Державної прикордонної служби України, а особливо під час здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності органами та підрозділами охорони державного кордону. У зв'язку з постійним зростанням обсягу інформації та складністю процедур, цифровізація службових процесів у цій сфері стає не лише доцільною, а й необхідною та є одним з ключових аспектів підвищення ефективності оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України в цілому і включає в себе, насамперед, створення та використання інформаційно-комунікаційних систем для оброблення даних та прийняття рішень. Такий підхід дозволяє знизити ризики виникнення помилок, підвищити швидкість та точність виконання службових завдань. Водночас впровадження цифровізації в адміністративно-юрисдикційну діяльність Державної прикордонної служби України потребує чіткого нормативно-правового регулювання, що забезпечить правову обґрунтованість і ефективність відповідних процесів.

Загальні питання цифровізації, як правової категорії, правових механізмів її впровадження і необхідності законодавчих змін для цілісної цифровізації розглядались у працях М. Авер'янова, О. Берназюка, Г. Блінової, О. Вжешневської, О. Вінник, А. Гетьмана, В. Куйбіди, Н. Левицької, Т. Мінки, Є. Мічуріна, М. Парасюка та ін. Питання здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності в умовах впро-

¹ Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

вадження інформаційно-комунікаційних технологій досліджували такі науковці, як О. Андрійко, Ю. Битяк, І. Голосніченко, С. Гончарук, Р. Калюжний, М. Ковалів, М. Присяжнюк, В. Ортинський, О. Остапенко та ін. Разом з тим проблематика цифровізації адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України лише починає формуватись як самостійний науковий напрям та потребує проведення відповідних досліджень.

II. МЕТА І МЕТОДОЛОГІЯ

Метою статті є аналіз та обґрунтування необхідності впровадження цифровізації процесів адміністративно-юрисдикційної діяльності у Державній прикордонній службі України, а також визначення її впливу на ефективність адміністративного провадження та підвищення оперативності прийняття рішень. Основна увага приділяється аналізу існуючих технологій і систем цифровізації, вивченню міжнародного досвіду в цій сфері. Розкриття відповідних положень було досягнуто за допомогою цілого ряду методів, зокрема: методу аналізу — для вивчення законодавчих та нормативних актів, що регулюють адміністративно-юрисдикційну діяльність Державної прикордонної служби України; методу спостереження — для аналізу існуючих службових процесів адміністративно-юрисдикційної діяльності прикордонної служби; методу системного аналізу — для узагальнення отриманих даних та розробки рекомендацій щодо впровадження цифровізації.

III. ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ

Протидія адміністративним правопорушенням та незаконній міграції є пріоритетними напрямками роботи органів та підрозділів охорони державного кордону України. Важливо підкреслити, що виконання цієї діяльності покладено на підрозділи адміністративної юрисдикції, які відповідають за запобігання адміністративним правопорушенням, протидію яким згідно із законодавством віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України (за винятком військових адміністративних правопорушень), їх виявлення, припинення, здійснення провадження у справах про адміністративні правопорушення. До їхніх завдань також відноситься реалізація заходів щодо охорони,

конвоювання та тримання затриманих осіб, їх ідентифікації, примусового повернення, примусового видворення та реадмісії¹.

Підтримуємо точку зору науковців, які розглядають адміністративно-юрисдикційну діяльність Державної прикордонної служби України, як регламентовану нормами адміністративного права діяльність уповноважених посадових осіб, спрямовану на розгляд і вирішення адміністративно-правових спорів, включаючи індивідуальні адміністративні справи, справи про дисциплінарні проступки, надання відповідей на звернення осіб, застосування адміністративно-процесуальних заходів забезпечувального характеру та адміністративно-правових заходів міграційного контролю, а також виконання міжнародних зобов'язань України у сфері реадмісії².

Відзначаємо, що до сфери адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України можна віднести цілий ряд службових процесів, що включають широкий спектр дій і процедур, які пов'язані з вирішенням різноманітних питань правового характеру в межах повноважень органів та підрозділів охорони державного кордону України. Разом з тим варто зазначити, що серед них виділяється ряд процесів, які потребують цифровізації, зокрема:

- процесуальне оформлення адміністративного провадження;
- фіксація біометричних даних та ідентифікація осіб за такими даними;
- перевірка (ідентифікація) осіб у відомчих та міжвідомчих інформаційно-комунікаційних системах, а також банках даних Інтерполу;
- систематизація та аналіз нормативно-правової бази;
- система електронного документообігу;
- моніторинг практики та ведення звітності, статистики та аналітики.

Так, цифровізація процесуального оформлення адміністративного провадження в діяльності Державної прикордонної служби України є важливим кроком у підвищенні ефективності її роботи. Це пов'язано

¹ Державна прикордонна служба України. Департамент охорони державного кордону. Управління адміністративної юрисдикції. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/upravlinnya-administrativnoyi-yurisdikciyi>

² Курилюк Ю. Б., Мота А. Ф., Гринько Р. В. та ін. (2023). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів охорони державного кордону : підручник. Київ: ВД «Дакор». С. 23.

з низкою об'єктивних факторів, які обумовлюють необхідність впровадження сучасних інформаційних технологій у правоохоронну діяльність. Так, адміністративні провадження, що реалізують посадові особи Державної прикордонної служби України, передбачають оформлення великого обсягу документації, що включає протоколи про адміністративні правопорушення, постанови, рапорти, пояснення осіб та інші процесуальні акти. З огляду на це інформаційно-комунікаційні системи дозволяють: мінімізувати ризики механічних помилок при внесенні даних; зменшити суб'єктивний вплив посадових осіб; забезпечити уніфіковане оформлення документів відповідно до чинного законодавства; значно скоротити час на оформлення процесуальних документів, що критично важливо при виявленні порушень у пунктах пропуску; спростити доступ до баз даних, що містять інформацію про правопорушників, попередні рішення та супутні матеріали; зменшити адміністративне навантаження на персонал відповідних підрозділів.

Також, можна стверджувати, що цифрові технології дозволяють надійно зберігати інформацію про адміністративні провадження, що є важливим з огляду на юридичну відповідальність за зберігання доказів та документів. Використання електронного документообігу спрощує: фіксацію доказової бази у вигляді цифрових файлів; електронний підпис та ідентифікацію осіб, які приймають відповідні рішення; архівування матеріалів адміністративних справ із можливістю швидкого доступу до них.

Що стосується процесу систематизації та аналізу нормативно-правової бази в сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності та з прикордонних питань то вона включає в себе збір, систематизацію, аналіз та зберігання правової інформації, такої як закони, постанови, інші нормативно-правові акти тощо. Цифровізація такої бази може забезпечити швидкий доступ до потрібних даних, а також можливість швидкого аналізу та використання цієї інформації при прийнятті тих чи інших рішень з питань оперативно-службової діяльності Державної прикордонної служби України в сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності.

Науковці стверджують, що проблеми, пов'язані з використанням цифрових технологій у праві, як в Україні так і у світі, включають кілька аспектів. З однієї сторони, цифрові технології роблять юридичні послуги більш доступними за допомогою онлайн-консультацій

та автоматизованих процедур. З іншої сторони перехід до цифрового середовища створює загрози кібербезпеці та можливість витоку конфіденційної інформації, що особливо критично в сфері права, де документи та дані осіб мають конфіденційний (особливий) характер. Правова система повинна адаптуватися до новітніх технологій, щоб відповідати сучасним вимогам¹.

Підтримаємо думку, що сучасна цифрова нормотворчість розвивається на основі двох підходів: «від моделі» (створення нормативних правових актів на базі цифрових моделей) і «від паперу» (перетворення класичного паперового законодавства в правила, придатні для використання як людьми, так і машинами)². Цифровізація суттєво впливає на форму права оскільки комп'ютерно-програмна формалізація правових норм може сприяти впорядкуванню нормативно-правових актів у електронному віртуальному середовищі. Завдяки технології віртуалізації створено інформаційно-пошукові системи, такі як «Ліга:Закон», «Законодавство України» та інші, а також веб-сайти державних органів, включаючи Верховну Раду України, Кабінет Міністрів України, Конституційний Суд України, Верховний Суд України тощо. Важливе значення також має забезпечення доступу до електронних версій окремих нормативно-правових документів і коментарів до них через інтернет-ресурси³.

Що стосується розвитку системи електронного документообігу в сфері адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України то цей процес включає: створення, реєстрацію, обробку, зберігання та передачу документів усередині підрозділів адміністративної юрисдикції прикордонного відомства. Дослідники виділяють наступні переваги електронного ведення документації:

- ефективність: електронне ведення документації зазвичай пришвидшує будь-який процес, оскільки документи можуть

¹ Маньгора В. В., Михальчук Ю. О. (2023). Використання цифрових технологій у праві: перспективи та виклики. *Інформація і право*. № 4(47). С. 148. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291618](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291618)

² Теличко О. А., Рекун В. А. (2022). Розвиток правової системи у цифрову епоху. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. С. 211. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53>

³ Гордеюк А. О. (2018). Проблема правового регулювання приватноправових відносин в умовах їх віртуалізації. *Форум права*. № 2. С. 27. URL: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1244515>

- бути швидко оброблені та передані між зацікавленими сторонами без необхідності фізичного переміщення паперових копій;
- зручність: доступ до документації можна отримати з будь-якого місця, яке має Інтернет-з'єднання. Це полегшує участь у процедурах і зменшує необхідність фізичної присутності;
 - зберігання: електронні системи забезпечують зберігання документів у безпечному та організованому вигляді, запобігаючи втратам або пошкодженню паперових документів¹.

У Державній прикордонній службі України, відповідно до Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну, функціонує система електронного документообігу Державної прикордонної служби України — сукупність програмно-технічних засобів, призначених для автоматизації організації роботи з електронними документами у діловодстві установи². Вона відіграє важливу роль в адміністративно-юрисдикційній діяльності, забезпечуючи ефективність, прозорість і оперативність управлінських та правозастосовних процесів. Можемо стверджувати, що система електронного документообігу Державної прикордонної служби України є важливим інструментом у цифровому супроводі адміністративно-юрисдикційної діяльності прикордонного відомства, зокрема вона забезпечує обробку службових документів, необхідних для інформаційного обміну з державними органами, юридичними та фізичними особами, а також створення документів, що не покриваються технічними можливостями інформаційно-комунікаційної системи адміністративно-юрисдикційної діяльності прикордонної служби.

Також, для підтримки розвідки, контррозвідувального забезпечення охорони державного кордону України, оперативно-розшукової діяльності, боротьби з організованою злочинністю та протидії незаконній міграції у відомстві використовується система «Гарт-1».

¹ Маньгора В. В., Михальчук Ю. О. (2023). Використання цифрових технологій у праві: перспективи та виклики. *Інформація і право*. № 4(47). С. 150. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291618](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291618)

² Про затвердження Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну : постанова Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п#Text>

Її мета — забезпечити своєчасне та достовірне інформаційно-аналітичне забезпечення підрозділів та органів Державної прикордонної служби України для запобігання і недопущення в'їзду в Україну або виїзду з неї осіб, яким це заборонено згідно із законодавством, або тимчасово обмежено право виїзду. Система також допомагає виявляти осіб, які перебувають у розшуку, ухиляються від правосуддя, чи уникнули виконання кримінальних покарань. Крім того, «Гарт-1» посилює контроль за дотриманням правил в'їзду, виїзду та перебування іноземців та осіб без громадянства в Україні, а також виконує інші завдання в правоохоронній сфері згідно із законодавством¹.

Для обробки інформації в інтересах національної безпеки, економічного добробуту, здійснення своєчасного обміну інформацією між уповноваженими суб'єктами, під час реалізації ними державної політики у сфері охорони державного кордону, міграції, запобігання правопорушенням, захисту прав і свобод людини та для виконання інших повноважень, визначених законодавством в Україні функціонує система «Аркан»².

Основними її завданнями є:

- забезпечення обробки інформації між суб'єктами системи «Аркан» в режимі реального часу;
- здійснення між суб'єктами системи «Аркан» електронного інформаційного обміну з використанням кваліфікованого електронного підпису чи печатки з метою оперативного виконання завдань, покладених на них законодавством, зокрема в інтересах національної безпеки та економічного добробуту;
- надання уповноваженими державними органами в установленому законодавством порядку доручень Державній прикордонній службі України щодо осіб, які перетинають державний кордон³.

¹ Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему прикордонного контролю «Гарт-1» Державної прикордонної служби України : наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 30.09.2008 № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-08#Text>

² Про затвердження Положення про інтегровану міжвідомчу інформаційно-комунікаційну систему щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон : постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2025 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2025-п#Text>

³ Там само.

Таким чином, Державна прикордонна служба України має досвід функціонування інформаційно-комунікаційних систем. Водночас практика діяльності прикордонного відомства дають підстави стверджувати про необхідність розвитку інформаційно-комунікаційної системи адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України «Гарт-5» (система «Гарт-5»), яка, відповідно до Положення про єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ України¹ та Типового положення про функціональну підсистему єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України² буде функціональною підсистемою єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України.

У науковій літературі зазначається, що основу інформаційно-комунікаційних технологій становлять розподілені інформаційні ресурси, комп'ютерні мережі, програмне забезпечення, розвинені комунікації. При цьому аргументується, що цифрові інформаційні технології дають змогу не тільки накопичувати, зберігати, переробляти інформацію, а й одержувати нову інформацію, нові знання³.

З огляду на призначення таких систем основним завданням системи «Гарт-5» має бути автоматизація службових процесів Державної прикордонної служби України до рівня стандартів операційних процедур та автоматизованого робочого місця користувача, забезпечення формування, зберігання, використання і верифікації інформації щодо адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України користувачами цього інформаційного ресурсу.

Метою функціонування системи «Гарт-5» слід розглядати:

- обробку інформації та автоматизація процесів стосовно: запобігання правопорушенням, протидію яким законодавством віднесено до компетенції Державної прикордонної служби України; питань протидії незаконній міграції на державному кордоні України та в межах контрольованих прикордонних районів; моні-

¹ Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ: постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-p#Text>

² Про затвердження Типового положення про функціональну підсистему єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 29.04.2021 № 324. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-21#Text>

³ Співаковський О. В., Шерман М. І., Стратонов В. М., Лапінський В. В. (2012). Інформаційні технології в юридичній діяльності: базовий курс : навч. посіб. Херсон : ХДУ. С. 20, 25.

торингу дотримання прав людини у місцях тимчасового тримання Державної прикордонної служби України;

- інформаційно-аналітичне забезпечення діяльності органів (підрозділів) Державної прикордонної служби України.

На підставі аналізу наукових джерел та практики діяльності окремих органів державної влади (як в Україні, так і за кордоном) можна стверджувати, що функціональні можливості системи «Гарт-5» також мають включати моніторинг практики та ведення статистики, що передбачає облік та аналіз різних юридичних питань, таких як адміністративні правопорушення, рішення по справах, облік осіб стосовно яких прийнято рішення про їх примусове видворення чи примусове повернення, прийнятих в порядку реадмісії, а також тих, які поміщені до місць тимчасового тримання, тощо. Цифровізація цих процедур може допомогти в профілактиці адміністративних правопорушень, забезпечити вчасний моніторинг та аналіз даних для прийняття управлінських рішень в зазначеній сфері.

Це означає, що система повинна:

- забезпечувати збирання і зберігання даних про всі правопорушення протидію яким віднесено до повноважень Державної прикордонної служби України, рішення про примусове видворення або примусове повернення іноземців та осіб без громадянства за межі території України, прийнятих в порядку реадмісії осіб, а також тих, які поміщені до місць тимчасового тримання Державної прикордонної служби України;
- оперувати інструментами для аналізу зібраної інформації, що дозволяє виявляти тенденції та проблемні аспекти;
- генерувати статистичні звіти та інші документи, які можуть використовуватися для прийняття обґрунтованих управлінських рішень.

Це сприятиме більш ефективному управлінню процесами, пов'язаними з правопорушеннями, покращить якість та своєчасність моніторингу, а також допоможе виявляти та усувати проблеми на ранніх етапах.

Регуляторами, які надають за запитом відомості зі своїх цифрових баз даних, цифрових та електронних реєстрів або здійснюють збір даних, можуть бути державні органи. Нетиповим учасником таких відносин може стати цифрова істота-робот. У резолюції Європей-

ського Парламенту, заснованій на рекомендаціях Комітету з правових питань у документі «Норми цивільного права з робототехніки»¹, підкреслюється необхідність визначення особливого правового статусу для роботів у довгостроковій перспективі, зокрема надання найбільш складним автономним роботам статусу електронних осіб. Такі роботи могли б нести відповідальність за свої дії, приймати незалежні рішення та взаємодіяти з третіми особами.

Варто відмітити, що Україна поки не є провідним гравцем всесвітнього ринку, але впроваджує досягнення ШІ в публічну сферу. Так, Кабінетом міністрів України затверджені Концепція розвитку ШІ в Україні (розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р.)² та План заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021–2024 роки (розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 438-р.)³. Прикладом застосування відповідних можливостей є застосунок «Дія», що використовує технологію розпізнавання обличчя на основі моделей ШІ для аутентифікації користувачів, тощо.

Також, відповідно до п. 6 ст. 19 Закону України «Про Державну прикордонну службу України»⁴ та на виконання Указу Президента України від 30.08.2017 № 256 «Про рішення Ради національної безпеки та оборони України від 10.07.2017 «Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержання ними правил перебування на території України»⁵, з 01.01.2018 у пунктах пропуску через державний кордон розпочато

¹ European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>

² Про схвалення Концепції розвитку ШІ в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-r#Text>

³ Про схвалення Плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021–2024 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-r#Text>

⁴ Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 р. № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>

⁵ Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержання ними правил перебування на території України : рішення РНБО України від 10.07.2017 введено в дію Указом Президента України від 30.08.2017 № 256/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256/2017#Text>

фіксацію біометричних даних іноземців та осіб без громадянства під час проходження ними прикордонного контролю.

Подальша ідентифікація іноземців та осіб без громадянства, біометричні данні яких були зафіксовано під час їхнього першого в'їзду в Україну, здійснюється шляхом сканування відбитків пальців правої (лівої) руки. Відповідна система фіксації має базуватись на основі п. 2 ч. 1 ст. 3 Закону України «Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус»¹.

Впровадження цифровізації процесів адміністративно-юрисдикційної діяльності у Державній прикордонній службі України суттєво підвищить ефективність її роботи. А фіксація біометричних даних, раціональне застосування процедури біометричної ідентифікації осіб за відбитками пальців та відцифрованим зображенням обличчя, значно прискорить встановлення осіб затриманих нелегальних мігрантів, зменшить витрати на утримання та скоротить час на їх примусове повернення/видворення.

Перспективи включають інтеграцію системи автоматизованого контролю за перетином кордонів, цифровізацію та автоматизацію процесів адміністративно-юрисдикційної діяльності, а також створення єдиного інформаційного простору для взаємодії з іншими державними органами та міжнародними партнерами. Ці інновації можуть не лише оптимізувати робочі процеси, але й забезпечити більш швидку та ефективну реакцію на виклики сучасного світу.

Розробка моделі такої системи включає детальний аналіз відомих потреб Державної прикордонної служби України, розроблення технічних вимог до системи (відбувається із залученням фахівців з інформаційних технологій) та нормативно-правового закріплення її функціонування.

IV. ВИСНОВКИ

Цифровізація адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України є важливим кроком на шляху до

¹ Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус: Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>

підвищення ефективності управління міграційними процесами, протидії адміністративним правопорушенням та забезпечення національної безпеки. Впровадження сучасних інформаційно-аналітичних систем, зокрема «Гарт-1», «Аркан» та «Гарт-5», дозволяє автоматизувати обробку даних, прискорити прийняття рішень та покращити міжвідомчу взаємодію. Аналіз функціональних можливостей існуючих і перспективних цифрових рішень в діяльності Державної прикордонної служби України засвідчив їхню здатність значно знизити адміністративне навантаження на персонал, мінімізувати ризики корупційних проявів та забезпечити дотримання прав людини у процесі здійснення адміністративно-юрисдикційної діяльності.

Таким чином, цифровізація є ключовим інструментом оптимізації адміністративно-юрисдикційної діяльності Державної прикордонної служби України, що сприятиме посиленню правопорядку на кордоні та забезпеченню швидкого реагування на виклики в оперативно-службовій діяльності прикордонного відомства. Подальший розвиток інформаційних технологій та їх інтеграція в єдину систему обміну даними між правоохоронними органами є необхідною умовою для підвищення рівня національної безпеки та ефективного управління державним кордоном.

ВИКОРИСТАНІ ДЖЕРЕЛА

1. Гордеюк А. О. (2018). Проблема правового регулювання приватноправових відносин в умовах їх віртуалізації. *Форум права*. № 2. С. 27–36. URL: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1244515>
2. Державна прикордонна служба України. Департамент охорони державного кордону. Управління адміністративної юрисдикції. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/upravlinnya-administrativnoyi-yurisdikcii>
3. Курилюк Ю. Б., Мота А. Ф., Гринько Р. В. та ін. (2023). Адміністративно-юрисдикційна діяльність органів охорони державного кордону : підручник. Київ: ВД «Дакор». 484 с.
4. Маньгора В. В., Михальчук Ю. О. (2023). Використання цифрових технологій у праві: перспективи та виклики. *Інформація і право*. № 4(47). С. 147–158. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291618](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291618)
5. Про Державну прикордонну службу України : Закон України від 03.04.2003 № 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text>
6. Про Єдиний державний демографічний реєстр та документи, що підтверджують громадянство України, посвідчують особу чи її спеціальний статус : Закон України від 20.11.2012 № 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17>
7. Про затвердження Положення про Єдину інформаційну систему Міністерства внутрішніх справ : постанова Кабінету Міністрів України від 14.11.2018 № 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-п#Text>

8. Про затвердження Положення про інформаційно-телекомунікаційну систему прикордонного контролю «Гарт-1» Державної прикордонної служби України: наказ Адміністрації Державної прикордонної служби України від 30.09.2008 № 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-08#Text>
9. Про затвердження Положення про інтегровану міжвідомчу інформаційно-комунікаційну систему щодо контролю осіб, транспортних засобів та вантажів, які перетинають державний кордон: постанова Кабінету Міністрів України від 11.02.2025 № 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2025-п#Text>
10. Про затвердження Типової інструкції з документування управлінської інформації в електронній формі та організації роботи з електронними документами в діловодстві, електронного міжвідомчого обміну: постановою Кабінету Міністрів України від 17.01.2018 № 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-п#Text>
11. Про затвердження Типового положення про функціональну підсистему єдиної інформаційної системи Міністерства внутрішніх справ України : наказ МВС України від 29.04.2021 № 324. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-21#Text>
12. Про посилення контролю за в'їздом в Україну, виїздом з України іноземців та осіб без громадянства, додержання ними правил перебування на території України : рішення РНБО України від 10.07.2017 введено в дію Указом Президента України від 30.08.2017 № 256/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256/2017#Text>
13. Про схвалення Концепції розвитку ШІ в Україні : розпорядження Кабінету Міністрів України від 02.12.2020 № 1556-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-р#Text>
14. Про схвалення Плану заходів з реалізації Концепції розвитку штучного інтелекту в Україні на 2021–2024 роки : розпорядження Кабінету Міністрів України від 12.05.2021 № 438-р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-р#Text>
15. Співаковський О. В., Шерман М. І., Стратонов В. М., Лапінський В. В. (2012). Інформаційні технології в юридичній діяльності: базовий курс: навчальний посібник. Херсон : ХДУ. 220 с.
16. Теличко О. А., Рекун В. А. (2022). Розвиток правової системи у цифрову епоху. *Юридичний науковий електронний журнал*. № 1. С. 209–212. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53>
17. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>

REFERENCES

1. European Parliament resolution of 16 February 2017 with recommendations to the Commission on Civil Law Rules on Robotics. URL: <http://www.europarl.europa.eu/sides/getDoc.do?pubRef=-//EP//TEXT+TA+P8-TA-2017-0051+0+DOC+XML+V0//EN>
2. Gordeyuk A. O. (2018). Problema pravovoho rehulyuvannya pryvatnopravovykh vidnosyn v umovakh yikh virtualizatsiyi [The problem of legal regulation of private law relations in the conditions of their virtualization]. *Forum of Law*. No. 2. pp. 27–36. URL: <http://doi.org/10.5281/zenodo.1244515> [in Ukrainian].
3. Kurylyuk Yu. B., Mota A. F., Hryenko R. V. et al. (2023). Administratyvno-yurysdyktsiyna diyal'nist' orhaniv okhorony derzhavnoho kordonu [Administrative and jurisdictional activities of state border protection bodies]: textbook. Kyiv: Dakor. 484 p. [in Ukrainian].
4. Mangora V. V., Mykhalchuk Yu. O. (2023). Vykorystannya tsyfrovyykh tekhnolohiy u pravi: perspektyvy ta vyklyky [The use of digital technologies in law: prospects and challenges].

- Information and Law*. No. 4(47). pp. 147–158. URL: [https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4\(47\).291618](https://doi.org/10.37750/2616-6798.2023.4(47).291618) [in Ukrainian].
5. On approval of the Regulations on the Unified Information System of the Ministry of Internal Affairs : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of November 14, 2018. No. 1024. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1024-2018-p#Text> [in Ukrainian].
 6. On approval of the Action Plan for the Implementation of the Concept for the Development of Artificial Intelligence in Ukraine for 2021–2024 : Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of May 12, 2021. No. 438-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/438-2021-p#Text> [in Ukrainian].
 7. On approval of the Concept for the Development of AI in Ukraine : Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine of December 02, 2020. No. 1556-r. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1556-2020-p#Text> [in Ukrainian].
 8. On approval of the Model Instructions for documenting management information in electronic form and organising work with electronic documents in office work, electronic interdepartmental exchange : Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of January 17, 2018. No. 55. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/55-2018-n#Text> [in Ukrainian].
 9. On approval of the Model Regulations on the functional subsystem of the unified information system of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine : Order of the Ministry of Internal Affairs of Ukraine of April 29, 2021. No. 324. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0609-21#Text> [in Ukrainian].
 10. On approval of the Regulations on the information and telecommunications system for border control 'Gart-1' of the State Border Service of Ukraine : Order of the Administration of the State Border Service of Ukraine of September 30, 2008. No. 810. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z1086-08#Text> [in Ukrainian].
 11. On approval of the Regulations on the integrated interdepartmental information and communication system for the control of persons, vehicles and cargo crossing the state border: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine of February 11, 2025. No. 148. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/148-2025-n#Text> [in Ukrainian].
 12. On strengthening control over the entry into Ukraine, departure from Ukraine of foreigners and stateless persons, and their compliance with the rules of stay in Ukraine : the decision of the National Security and Defence Council of Ukraine of July 10, 2017 was enacted by Decree of the President of Ukraine of August 30, 2017. No. 256/2017. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/256/2017#Text> [in Ukrainian].
 13. On the State Border Guard Service of Ukraine : Law of Ukraine of April 3, 2003. No. 661-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/661-15#Text> [in Ukrainian].
 14. On the Unified State Demographic Register and documents confirming Ukrainian citizenship, certifying identity or special status : Law of Ukraine of November 20, 2012. No. 5492-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/5492-17> [in Ukrainian].
 15. Spivakovsky O. V., Sherman M. I., Stratonov V. M., Lapinsky V. V. (2012). *Informatsiyini tekhnolohiyi v yurydychniy diyalnosti: bazovyy kurs* [Information technologies in legal activity: basic course] : textbook. Kherson: KhSU. 220 p. [in Ukrainian].
 16. State Border Guard Service of Ukraine. Department of State Border Protection. Administrative Jurisdiction Directorate. URL: <https://dpsu.gov.ua/ua/upravlinnya-administrativnoyi-yurysdikciyi> [in Ukrainian].
 17. Telichko O. A., Rekun V. A. (2022). Rozvytok pravovoyi systemy u tsyfrovu epokhu [Development of the legal system in the digital age]. *Legal scientific electronic journal*. No. 1. pp 209–212. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0374/2022-1/53> [in Ukrainian].